

418

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 października 1990 r.

zmieniające niektóre przepisy w sprawie ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z 1984 r. Nr 52, poz. 268 i 270, z 1986 r. Nr 1, poz. 1, z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i 192 oraz z 1990 r. Nr 10, poz. 58 i 61, Nr 36, poz. 206 i Nr 66, poz. 390), art. 26 ust. 1 pkt 2 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 27, poz. 135, z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i z 1990 r. Nr 36, poz. 206), art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 i z 1990 r. Nr 36, poz. 206) oraz art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 i Nr 74, poz. 441 oraz z 1990 r. Nr 36, poz. 206) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r. Nr 11, poz. 63) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 2—4 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Przy ustalaniu okresu ostatnich 4 kwartałów kalendarzowych albo kolejnych 3 lat kalendarzowych, z których wynagrodzenie przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, z uwzględnieniem § 9 ust. 1, przyjmuje się kwartały lub lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby w niektórych z tych kwartałów lub lat albo w części z nich pracownik nie osiągał wynagrodzenia lub nie był zatrudniony.

§ 3. 1. Jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, pracownik pobierał zasiłek chorobowy, podstawę wymiaru ustala się z uwzględnieniem ust. 2.

2. Jeżeli pracownik pobierał zasiłek chorobowy przez część miesiąca, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie wypłacone za ten miesiąc, uzupełnione o kwotę zasiłku. Jeżeli pracownik pobierał w miesiącu kalendarzowym wyłącznie zasiłek chorobowy, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się kwotę zasiłku chorobowego za ten miesiąc.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie pobierania zasiłku macierzyńskiego, opiekuńczego i świadczenia rehabilitacyjnego.

4. W razie pobierania przez pracownika zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego w okresie,

z którego wynagrodzenie przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, wynagrodzenie wypłacone za te miesiące uzupełnia się o kwotę tych świadczeń.

1. Do ustalenia podstawy wymiaru dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy nie przyjmuje się tych składników wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, od których nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, z uwzględnieniem ust. 2—5.
  2. Przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru.
  3. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się również honoraria do wysokości objętej obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, z tym że honoraria wypłacone w okresie, w którym obowiązek taki nie istniał, przyjmuje się w wysokości, w jakiej wówczas byłyby przyjęte do obliczenia podstawy wymiaru.
  4. Rekompensatę wypłaconą pracownikowi obok wynagrodzenia lub zasiłków z ubezpieczenia społecznego dolicza się do wynagrodzeń (zasiłków) przyjmowanych do podstawy wymiaru.
  5. Równowartość dodatku dewizowego, wypłaconego do dnia 31 grudnia 1990 r. obok wynagrodzenia na podstawie uchwały nr 60 Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1972 r. w sprawie ujednoczenia wysokości i zasad stosowania dodatku dewizowego dla członków załóg polskich morskich statków handlowych w żegludze międzynarodowej i statków rybołówstwa morskiego — w wysokości określonej w tej uchwale, przeliczonej według kursu walut obowiązującego w dniu wypłaty tego dodatku, dolicza się do wynagrodzeń przyjmowanych do podstawy wymiaru.”
- 2) § 8—11 otrzymują brzmienie:
- „§ 8. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie w wysokości, w jakiej zostało wypłacone, jednak w razie pobierania przez pracownika wynagrodzenia zmniejszonego w związku z odbywaniem czynnej służby wojskowej lub spełnianiem zastępczo obowiązku tej służby, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie w pełnej wysokości.

- § 9. 1. Jeżeli do przyznania renty inwalidzkiej wymaga się od pracownika zatrudnienia wynoszącego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi nie więcej niż 4 lata, do ustalenia podstawy wymiaru renty inwalidzkiej po raz pierwszy — na wniosek osoby zainteresowanej — przyjmuje się:
- 1) wynagrodzenie wypłacone za okres kolejnych 3 lat kalendarzowych w ostatnich 12 latach kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o rentę,
  - 2) wynagrodzenie wypłacone za okres kolejnych 2 lat kalendarzowych w ostatnich 12 latach kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o rentę — jeżeli pracownik nie przepracował w pełni 3 lat, o jakich mowa w pkt 1,
  - 3) wynagrodzenie wypłacone za okres:
    - a) jednego roku kalendarzowego w okresie ostatnich 12 lat kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o rentę, albo
    - b) ostatnich 4 kwartałów kalendarzowych, licząc wstecz od kwartału, w którym zgłoszono wniosek o rentę — jeżeli pracownik nie przepracował w pełni 2 lat, o jakich mowa w pkt 2,
  - 4) wynagrodzenie wypłacone za okres wszystkich przepracowanych kwartałów kalendarzowych w okresie ostatnich 4 kwartałów kalendarzowych, licząc wstecz od kwartału, w którym zgłoszono wniosek o rentę — jeżeli pracownik nie przepracował w pełni okresu, o którym mowa w pkt 3,
  - 5) wynagrodzenie, jakie pracownik otrzymałby, gdyby pracował pełny kwartał poprzedzający kwartał, w którym zgłosił wniosek o rentę — jeżeli pracownik nie przepracował nawet jednego pełnego kwartału w okresie, o którym mowa w pkt 4, a jeżeli pracował wyłącznie w kwartale, w którym zgłosił wniosek o rentę — wynagrodzenie, jakie otrzymałby w tym kwartale.
2. Za wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, uważa się:
- 1) trzykrotne wynagrodzenie określone w umowie o pracę lub w innym akcie stanowiącym podstawę nawiązania stosunku pracy, jeżeli wynagrodzenie to było ustalone w stałej miesięcznej wysokości, albo
  - 2) wynagrodzenie obliczone przez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego w kwartale przez liczbę dni przepracowanych i pomnożenie przez liczbę dni pracy przypadających w tym kwartale.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do pracownika, od którego do przyznania renty inwalidzkiej wymaga się 5-letniego okresu zatrudnienia (łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi), jeżeli w okresie ostatnich 12 lat kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o rentę, nie przepracował 3 lat kalendarzowych wyłącznie z powodu pełnienia czynnej służby wojskowej lub spełniania zastępczo obowiązku tej służby lub korzystania z urlopu wychowawczego.
4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru renty rodzinnej po zmarłym pracowniku.
5. Jeżeli w okresie ostatnich 12 lat kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, pracownik nie osiągał wynagrodzenia albo osiągał wynagrodzenie przez okres krótszy niż 3 kolejne lata kalendarzowe, do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, renty inwalidzkiej i renty rodzinnej — w innych wypadkach niż określone w ust. 1—3 — na wniosek osoby zainteresowanej przyjmuje się wynagrodzenie wypłacone za okres 3 kolejnych lat kalendarzowych przypadających w części lub w całości wcześniej niż w okresie ostatnich 12 lat, jeżeli pracownik przedstawi dokumenty stwierdzające wysokość wynagrodzenia w tym okresie.
6. Jeżeli podstawy wymiaru emerytury lub renty nie można ustalić w myśl zasad określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z 1984 r. Nr 52, poz. 268 i 270, z 1986 r. Nr 1, poz. 1, z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i 192 oraz z 1990 r. Nr 10, poz. 58 i 61, Nr 36, poz. 206 i Nr 66, poz. 390) oraz w ust. 1—5 — emeryturę lub rentę przyznaje się w kwocie najniższego świadczenia.
- § 10. Jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:
- 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
  - 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. — kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.
- § 11. 1. Do ustalenia podstawy wymiaru dla pracowników skierowanych do pracy za granicą w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych przyjmuje się za każdy miesiąc tego zatrudnienia przypadający przed dniem 1 stycznia 1991 r. kwoty ryczałtowe ustalone w sposób określony w ust. 2.
2. Kwoty ryczałtowe, o których mowa w ust. 1, ustala się w zależności od grupy zaszeregowania pracownika ze względu na zajmowane stanowisko w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych w stosunku do przysługującego w tym czasie wynagrodzenia na stanowisku dyrektora generalnego w ministerstwach i urzędach centralnych, obejmującego wynagrodzenie zasadnicze, dodatek funkcyjny oraz dodatek za wieloletnią pracę w urzędach państwowych w wymiarze przysługującym po 20 latach pracy, przy zastosowaniu następującej skali procentowej:

Grupa zaszeregowania	Procent wynagrodzenia dyrektora generalnego	Grupa zaszeregowania	Procent wynagrodzenia dyrektora generalnego
I	100	VI	55
II	85	VII	50
III	75	VIII	45
IV	70	IX	40
V	60		

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do innych pracowników skierowanych do pracy za granicą, którzy z tytułu tej pracy otrzymywali wynagrodzenie na podstawie przepisów o wynagradzaniu pracowników wymienionych w ust. 1.
4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio również do członków rodzin pracowników wymienionych w ust. 1 i 3, jeżeli z tytułu pracy w okresie pobytu z tymi pracownikami za granicą byli wynagradzani na podstawie przepisów o wynagradzaniu pracowników, o których mowa w ust. 1.
5. Na wniosek osób, o których mowa w ust. 1, 3 i 4, podstawę wymiaru świadczeń oblicza się według § 10."

3) skreśla się § 12 i 13.

§ 2. Najniższa renta inwalidzka i renta rodzinna z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wynosi 120% odpowiedniej renty najniższej, określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

§ 3. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 października 1975 r. w sprawie podstawy wymiaru renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, świadczeń dla pracowników, którzy ulegli wypadkom w szczególnych okolicznościach, oraz świadczeń dla osób nie będących pracownikami (Dz. U. Nr 33, poz. 179 i z 1977 r. Nr 10, poz. 40) skreśla się § 1—4.

§ 4. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 marca 1976 r. w sprawie wykonania przepisów dekretu o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 13, poz. 74, z 1983 r. Nr 27, poz. 131 i z 1990 r. Nr 7, poz. 41) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 4:

- a) w ust. 1 po wyrazach „Podstawę wymiaru świadczeń” dodaje się wyrazy „innych niż emerytura lub renta”;
- b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przeciętny miesięczny dochód stanowiący podstawę wymiaru świadczeń innych niż emerytura lub renta ustala się na podstawie dochodu uzyskanego przez ubezpieczonego w roku obrachunkowym poprzedzającym rok, w którym powstało prawo do świadczeń. Jeżeli członek spółdzielni przystąpił do niej w roku obrachunkowym poprzedzającym rok, w którym powstało prawo do świadczeń, i wskutek tego nie przepracował całego roku pracy, za podstawę wymiaru tych świadczeń przyjmuje się przeciętny miesięczny dochód przypadający w spółdzielni na jednego ubezpieczonego w poprzednim roku obrachunkowym.”;

2) § 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„§ 5. 1. Podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi przeciętny dochód uzyskany przez ubezpieczonego z tytułu pracy w spółdzielni, z uwzględnieniem § 6, za okres, o którym mowa w ust. 2, ustalony i zwaloryzowany w sposób określony w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty przyjmuje się dochód uzyskany przez ubezpieczonego za okres:

- 1) ostatniego roku kalendarzowego albo
- 2) kolejnych 3 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat kalendarzowych,

licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

§ 6. 1. Jeżeli ubezpieczony łączył pracę w spółdzielni z pracą na działce przyzagrodowej lub w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, wytwarzając na rzecz tej spółdzielni produkty rolne, do kwoty dochodu przyjmowanego do podstawy wymiaru emerytury lub renty w myśl § 5 ust. 2 pkt 2 dolicza się dochód stanowiący równowartość pracy wykonywanej przy wytworzeniu produktów dostarczonych spółdzielni w tych samych latach kalendarzowych.

2. Doliczeniu w myśl ust. 1 podlega kwota dochodu za pracę wykonywaną przy wytworzeniu produktów rolnych dostarczonych spółdzielni w każdym z kolejnych lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego, ustalona zgodnie z normami określonymi przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej po porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Doliczeniu podlega dochód w granicach nie przekraczających przeciętnego dochodu w danym roku kalendarzowym, przypadającego w spółdzielni na jej stałe pracującego członka.”;

3) § 18 i 19 otrzymują brzmienie:

„§ 18. 1. Podstawę wymiaru emerytury lub renty dla członka spółdzielni, który wytwarza na jej rzecz produkty rolne w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, stanowi — z uwzględnieniem § 19 — przeciętny dochód za pracę wykonaną przy wytworzeniu tych produktów za okres, o którym mowa w ust. 2, ustalony i zwaloryzowany w sposób określony w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty przyjmuje się przeciętny dochód, o którym mowa w ust. 1, za okres kolejnych 3 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat kalendarzowych, licząc wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

3. Kwoty dochodu uzyskanego przez ubezpieczonego w każdym z wybranych 3 lat kalendarzowych ustala się od wartości produktów rolnych dostarczonych spółdzielni, według norm określonych przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej po porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

4. Dochód ustalony dla każdego roku kalendarzowego w myśl ust. 2 i 3 nie może przekroczyć wysokości przeciętnego dochodu — w danym roku kalendarzowym — przypadającego w spółdzielni na jej stale pracującego członka.

§ 19. Jeżeli ubezpieczony łączył pracę w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym z pracą w spółdzielni, do kwoty dochodu przyjmowanego do podstawy wymiaru emerytury lub renty w myśl § 18 dolicza się kwotę przeciętnego dochodu osiągniętego z tytułu pracy w spółdzielni w tych samych latach kalendarzowych."

§ 5. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 marca 1984 r. w sprawie okresów zatrudnienia za granicą i zasad udzielania świadczeń emerytalno-rentowych z tytułu tego zatrudnienia (Dz. U. Nr 17, poz. 81, z 1986 r. Nr 28, poz. 136 i z 1988 r. Nr 21, poz. 147) skreśla się § 4 i 5.

§ 6. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 7, poz. 41 i Nr 41, poz. 238) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 7 w ust. 1 w pkt 11 wyrazy „na obszarze kraju” zastępuje się wyrazami „w tym dodatków dewizowych, czarterowych i innych wypłat w walucie obcej związanych z podróżą służbową za granicę”;

2) § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy stanowi kwota zadeklarowana, za zgodą pracownika, przez zakład pracy, nie niższa od przeciętnego wynagrodzenia.”

§ 7. 1. Wprowadzone niniejszym rozporządzeniem zmiany w ustalaniu podstawy wymiaru emerytur i rent stosuje się, z uwzględnieniem ust. 2—4, do wniosków o przyznanie świadczenia oraz do wniosków o ponowne ustalenie podstawy wymiaru świadczenia od wyższego wynagrodzenia uzyskanego po jego przyznaniu, zgłoszonych:

1) poczynając od dnia 1 stycznia 1990 r. oraz

2) do dnia 31 grudnia 1989 r., jeżeli:

a) choćby jeden z warunków do przyznania świadczenia został spełniony po tym dniu,

b) do podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenie choćby za jeden miesiąc przypadający po tym dniu.

2. Wysokość świadczeń przyznanych na podstawie wniosków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 lit. b), ustala się od podstawy wymiaru obliczonej z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem również za okres przed dniem 1 stycznia 1990 r.

3. Do wniosków, o których mowa w ust. 1, zgłoszonych do dnia 31 maja 1990 r. stosuje się jednak — na żądanie osoby zainteresowanej — dotychczasowe zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, obowiązujące w dniu 31 grudnia 1989 r.

4. Zwiększenia wynagrodzeń, o którym mowa w § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1988 r. w sprawie podwyższenia emerytur i rent (Monitor Polski Nr 3, poz. 22, Nr 9, poz. 76 i Nr 30, poz. 264) oraz w § 9a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1989 r. w sprawie podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych od dnia 1 lipca 1989 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 208 i Nr 50, poz. 291 oraz z 1990 r. Nr 3, poz. 17), nie stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru, poza wypadkami określonymi w ust. 3.

§ 8. 1. Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury i renty w myśl przepisów rozporządzenia, o którym mowa w § 4, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, stosuje się odpowiednio przepisy § 1—6, § 8 i § 9 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 lit. a) oraz ust. 3—6 rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

2. Przepis § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia, o którym mowa w § 4, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, stosuje się do wniosków zgłoszonych do dnia 31 marca 1991 r., jeżeli warunki do przyznania emerytury lub renty zostały spełnione do tego dnia.

§ 9. Traci moc uchwała nr 60 Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1972 r. w sprawie ujednoczenia wysokości i zasad stosowania dodatku dewizowego dla członków załóg polskich morskich statków handlowych w żegludze międzynarodowej i statków rybołówstwa morskiego, zmieniona uchwałą nr 107 z dnia 28 maja 1976 r.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1990 r., z tym że przepisy § 6 pkt 2 i § 9 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1991 r.

Prezes Rady Ministrów: *T. Mazowiecki*